

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1913.

Första kammaren.

Nr 8.

Lördagen den 22 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr statsrådet *Larsson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension till förre båtsmannen L. E. J:son Bohjort Setterström.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Anmälades och bordlades
bevillningsutskottets betänkande och memorial:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 8 mom. 4 i gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor, och

nr 19, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande nr 13, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 34 § i förordningen angående försäljning av brännvin;

bankoutskottets memorial nr 9, angående avskrivning av osäkra fordringar vid vissa riksbankens avdelningskontor; ävensom lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om ändring i 6 kap. 4 § strafflagen.

Upplästes ett så lydande protokoll:

År 1913 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av

riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

revisorer:

vid kontoret i Göteborg

herr <i>Olsson, O. N.</i> , f. d. riksdagsman, Broberg, Brodalen, med 45 röster	
» <i>Hammar skiöld, C. W. A.</i> , major, Göteborg,	» 45 »
» <i>Gädda, O. E.</i> , f. d. riksdagsman, Svarteborg,	» 45 »
» <i>d'Orchimond, Fredrik</i> , f. d. handlande, Floda,	» 45 »

vid kontoret i Malmö

herr <i>Wikborn, N.</i> , lantbrukare, Arrie, Månstorp, med 45 röster	
» <i>Härje, K. A.</i> , konsul, Malmö,	» 45 »
» <i>Johansson, P. A.</i> , kassör, Malmö,	» 45 »
» <i>Nilsson, Anders Johan</i> , lantbrukare, L:a Isie, Södra Åby,	» 45 »

vid kontoret i Falun

herr <i>Nordin, G.</i> , kapten, Falun, med 45 röster	
» <i>Landberg, C. M.</i> , f. d. förvaltare, Falun,	» 45 »
» <i>Jansson, J. P.</i> , f. d. riksdagsman, Saxhyttan, Nyhammar,	» 45 »
» <i>Åberg, Edv.</i> , f. d. bruksförvaltare, Falun,	» 45 »

vid kontoret i Gävle

herr <i>Ericson, J. G.</i> , telegrafkommissarie, Gävle, med 45 röster	
» <i>Brodin, Carl</i> , grosshandlare, Gävle,	» 45 »
» <i>Fogelberg, B.</i> , disponent, Gävle,	» 45 »
» <i>Lindberg, Erik</i> , vice konsul, Hudiksvall,	» 45 »

vid kontoret i Halmstad

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad, med 45 röster	
» <i>Ehrenborg, G.</i> , major, Halmstad,	» 45 »
» <i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågelsång, Voxtorp,	» 45 »
» <i>Håkansson, C. A.</i> , f. d. lantbrukare, Weinge,	» 45 »

vid kontoret i Härnösand

herr <i>Carlsson, V.</i> , häradsskrivare, Härnösand, med 45 röster	
» <i>Öberg, Valfr.</i> , hemmansägare, Domsjö,	» 45 »
» <i>Hallin, E.</i> , kassör, Örnköldsvik,	» 45 »
» <i>Kallstenius, Gotfrid</i> , rektor, Härnösand,	» 45 »

vid kontoret i Jönköping

herr <i>Berg, Ivar</i> , godsägare, Rödjenäs, Nässjö, med 45 röster	
» <i>Gislén, Knut</i> , landskamrer, Jönköping,	» 45 »

herr *Johansson, C. R.*, folkskoleinspektör, Jönköping, med 45 röster
 » *Andersson, Johan*, lantbrukare, Flahult, Byarum, » 45 »

vid kontoret i Kalmar

herr *von Tell, Philip*, major, Kalmar, med 45 röster
 » *Wickbom, J. A. O.*, rektor, Kalmar, » 45 »
 » *Hultgren, A.*, lantbrukare, Kollinge, Söderåkra, » 45 »
 » *Svänssohn, E.*, överlärare, Kalmar, » 45 »

vid kontoret i Karlskrona

herr *Kruse, K. R. T.*, kapten, Karlskrona, med 45 röster
 » *Schartau, J. A.*, häradshövding, Karlskrona, » 45 »
 » *Nelson, K. M.*, landstingsman, Björkeryd, » 45 »
 » *Brorsson, N.*, kantor, Asarum, » 45 »

vid kontoret i Karlstad

herr *Liljesköld, K. A.*, f. d. häradshövding, Arvika, med 45 röster
 » *Falk, H. H. W.*, kapten, Karlstad, » 45 »
 » *Olsson, Emil*, f. d. riksdagsman, Kyrkebol, Ottebol, » 45 »
 » *Larson, L. W.*, lantbrukare, Labberud, Ölme, » 45 »

vid kontoret i Kristianstad

herr *Åkesson, N.*, f. d. riksdagsman, Rebbelberga, med 45 röster
 » *Månsson, Nils*, kamrer, Östra Broby, » 45 »
 » *Witzell, C.*, f. d. riksdagsman, Örkelljunga, » 45 »
 » *Åkesson, J. A.*, lantbrukare, Raskarum, S:t Olof, » 45 »

vid kontoret i Linköping

herr *Burén, Iv.*, lantbrukare, Boxholm, med 45 röster
 » *Edlund, Wilh.*, disponent, Mjölby, » 45 »
 » *Gustafson, J. A.*, lantbrukare, Katrineberg, Grebo, » 45 »
 » *Danielsson, O.*, godsägare, Akerby, Skärkind, » 45 »

vid kontoret i Luleå

herr *Hellborn, B.*, häradshövding, Gellivare, med 45 röster
 » *Nordberg, Alb.*, v. pastor, Neder-Luleå, » 45 »
 » *Hansén, David*, handlande, Gammelstad, » 45 »
 » *Bäckström, Amandus*, kommissionär, Öjebyn, » 45 »

vid kontoret i Mariestad

herr *Müllqvist, A.*, godsägare, Simmatorp, Skara, med 45 röster
 » *Rodhe, M. F.*, domänintendent, Mariestad, » 45 »
 » *Bolin, J. Z.*, skollärare, Fyrunga, » 45 »
 » *Friberg, A. W.*, disponent, Sköfde, » 45 »

vid kontoret i Norrköping

herr *Wahlberg, Fredrik*, ingenjör, Norrköping, med 45 röster
 » *Mossberg, Robert*, brandchef, Norrköping, » 45 »

herr *Afzelius, Carl*, disponent, Norrköping, med 45 röster
 » *Hedenström, Daniel*, ingenjör, Ljusfors, Skärblacka, » 45 »

vid kontoret i Nyköping

herr *af Schmidt, H. O.*, major, Nyköping, med 45 röster
 » *Weinberg, B.*, f. d. godsägare, Nyköping, » 45 »
 » *Hedin, O.*, ingenjör, Kärrobo, Nyköping, » 45 »
 » *Winblad, Oskar*, förvaltare, Nyköping, » 45 »

vid kontoret i Sundsvall

herr *Horneij, Arvid*, tandläkare, Sundsvall, med 45 röster
 » *Hellgren, J.*, bokhandlare, Sundsvall, » 45 »
 » *Eckholm, R.*, f. d. riksdagsman, Sundsvall, » 45 »
 » *Thor, C. G.*, förvaltare, Nedansjö, » 45 »

vid kontoret i Umeå

herr *Boström, N.*, f. d. riksdagsman, Bodbyn, Burträsk, med 45 röster
 » *Collin, K. R.*, lektor, Umeå, » 45 »
 » *Broman, J.*, kronolänsman, Teg, Umeå, » 45 »
 » *Öhlén, John*, förvaltare, Umeå, » 45 »

vid kontoret i Uppsala

herr *Bring, Sven Kasper*, f. d. rådman, Uppsala, med 45 röster
 » *Åmark, Fr. Wilh.*, f. d. rektor, Uppsala, » 45 »
 » *Arnelius, G.*, organist, Öster-Löfsta, » 45 »
 » *Höök, C.*, f. d. riksdagsman, Edeby, Rasbokil, » 45 »

vid kontoret i Visby

herr *af Ekenstam, Th.*, häradshövding, Visby, med 45 röster
 » *Forsman, P. A.*, disponent, Roma kloster » 45 »
 » *Larsson, K. L. J.*, riksdagsman, Bondarve, » 45 »
 » *Svallingson, M. E.*, kronolänsman, Bönders gård,
 Klintehamn, » 45 »

vid kontoret i Vänersborg

herr *Björklund, E.*, jägmästare, Vänersborg, med 45 röster
 » *Nordin, Fredr.*, rektor, Vänersborg, » 45 »
 » *Holm, A. E.*, postmästare, Mellerud, » 45 »
 » *Johansson, Axel*, handlande, Ed, » 45 »

vid kontoret i Västerås

herr *af Billbergh, Th.*, f. d. lektor, Västerås, med 45 röster
 » *Rudberg, H. J.*, f. d. räntmästare, Västerås, » 45 »
 » *Uggla, Claes*, häradshövding, Västerås, » 45 »
 » *Lindgren, Gustaf*, f. d. riksdagsman, Islingby, » 45 »

vid kontoret i Växjö

herr	<i>Johansson, O. A.</i> , hospitalsstyrelseman, Växjö,	med 45 röster
»	<i>Westin, E. O.</i> , kapten, Växjö,	» 45 »
»	<i>Andersson, C. A.</i> , landstingsman, Iffa, Boarp,	» 45 »
»	<i>Eriksson, J.</i> , f. d. riksdagsman, Lindehult, Al- gutsboda,	» 45 »

vid kontoret i Örebro

herr	<i>von Hofsten, H. R.</i> , major, Örebro,	med 45 röster
»	<i>Montgomery-Cederhjelm, R.</i> , kammarherre, Se- gersjö, Länäs,	» 45 »
»	<i>Andersson, A. G.</i> , bergsman, Östanor, Rällså,	» 45 »
»	<i>Persson, O.</i> , nämndeman, Asker,	» 45 »

vid kontoret i Östersund

herr	<i>Björklund, Olof</i> , godsägare, Öviken,	med 45 röster
»	<i>Tengvall, Otto</i> , kronofogde, Östersund,	» 45 »
»	<i>Karlsson, K.</i> , f. d. riksdagsman, Lit,	» 45 »
»	<i>Bromée, Jöns</i> , f. d. riksdagsman, Billsta, Hackås,	» 45 »

suppleanter:*vid kontoret i Göteborg*

herr	<i>Sandblad, Erik</i> , ombudsman vid hypoteksför- enigen, Göteborg,	med 42 röster
»	<i>Olbers, Hj.</i> , assuranstjänsteman, Göteborg,	» 42 »
»	<i>Andersson, Bernt</i> , landstingsman, Myggenäs, Hjälteby,	» 42 »
»	<i>Larsson, L.</i> , landstingsman, Huveröd,	» 41 »

vid kontoret i Malmö

herr	<i>Rosén, Anders</i> , lektor, Malmö,	med 42 röster
»	<i>Persson, Alfred</i> , lantbrukare, Vadensjö,	» 42 »
»	<i>Ljung, J.</i> , handlande, Hör,	» 42 »
»	<i>von Porath, Vilhelm</i> , överstelöjtnant, Lund,	» 42 »

vid kontoret i Falun

herr	<i>Bohm, H.</i> , kronofogde, Falun,	med 42 röster
»	<i>Nilsson, A.</i> , förvaltare, Furudal,	» 42 »
»	<i>Thorsell, B.</i> , direktör, Vassbo, Ornäs,	» 42 »
»	<i>Holst, P.</i> , handlande, Malung,	» 42 »

vid kontoret i Gävle

herr	<i>Johnsson, Erik</i> , handlande, Gävle,	med 42 röster
»	<i>Sjögren, Arv.</i> , disponent, Forsbacka,	» 42 »
»	<i>Benatsson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Glösbo,	» 42 »
»	<i>Göransson, G. S.</i> , ingenjör, Gävle,	» 42 »

vid kontoret i Halmstad

herr	<i>Ehnbom, O. E.</i> , kronofogde, Halmstad,	med 42 röster
»	<i>Frisell, G.</i> , fil. doktor, Kullagården, Varberg	» 42 »
»	<i>Dahlberg, John</i> , handelsföreståndare, Halmstad,	» 41 »
»	<i>Linden, J. R.</i> , skollärare, Tvååker,	» 41 »

vid kontoret i Härnösand

herr	<i>Högberg, J. O.</i> , landstingsman, Näs, Härnösand,	med 42 röster
»	<i>Sahlberg, Axel</i> , disponent, Strömnäs,	» 42 »
»	<i>Modin, J.</i> , f. d. bruksförvaltare, Härnösand,	» 42 »
»	<i>Björklund, Henrik</i> , hemmansägare, Dynäs,	» 41 »

vid kontoret i Jönköping

herr	<i>Gustafson, David</i> , lantbrukare, Torsjö,	med 42 röster
friherre	<i>v. Otter, A.</i> , godsägare, S. Hultrum,	» 42 »
herr	<i>Silow, Set</i> , auditor, Jönköping,	» 42 »
»	<i>Wall, C.</i> , landstingsman, Hakarp,	» 42 »

vid kontoret i Kalmar

herr	<i>Åkesson, Axel</i> , Lindsberg, Ljungbyholm,	med 42 röster
»	<i>Schött, Helmer</i> , tullkontrollör, Kalmar,	» 42 »
»	<i>Olsson, Knut</i> , lantbrukare, Torngård, Gräsgård	» 42 »
»	<i>Magnusson, F. H.</i> , journalist, Kalmar,	» 42 »

vid kontoret i Karlskrona

herr	<i>Olsson, N. P.</i> , kamrer, Lörby, Mjälby,	med 42 röster
»	<i>Jensen, Christian</i> , verkmästare, Karlskrona,	» 42 »
»	<i>Karlsson, K. P.</i> , fortifikationskassör, Karlskrona, Oscarsvärn,	» 37 »
»	<i>Svensson, Ferdinand</i> , landstingsman, Fridlefstad,	» 35 »

vid kontoret i Karlstad

herr	<i>Huss, R.</i> , kaptan, Karlstad,	med 42 röster
»	<i>Johansson, Emil</i> , kyrkovärd, N:a Borgvik,	» 42 »
»	<i>Nilsson, Nils</i> , Arjäng, Silbodol,	» 42 »
»	<i>Göthberg, K. P.</i> , ingenjör, Munkfors,	» 42 »

vid kontoret i Kristianstad

herr	<i>Sigfrid, N. J.</i> , disponent, Knislinge, Vanås,	med 42 röster
»	<i>Pehrsson, I.</i> , landstingsman, Korsaröd, Tjörnarp,	» 42 »
»	<i>Troedson, Troed</i> , f. d. riksdagsman, Bjernum,	» 42 »
»	<i>Jönsson, B. J.</i> , handlande, Kristianstad,	» 42 »

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Danckwardt-Lillieström, Gösta</i> , kassör, Linköping,	» 42 »
»	<i>Tolf, Ernst</i> , kamrer, Linköping,	» 42 »

- » *Reutersvärd, Pontus*, kapten, Linköping, » 42 »
 » *Träff, Axel*, fabrikör, Mjölby, » 41 »

vid kontoret i Luleå

- herr *Lans, E. P.*, landstingsman, Kiruna, med 42 röster
 » *Forsgren, E. O. F.*, länsnotarie, Luleå, » 42 »
 » *Wanhainen, W. L.*, konsulent, Luleå, » 42 »
 » *Wallin, H.*, rektor, Luleå, » 42 »

vid kontoret i Mariestad

- herr *Lundström, A.*, landstingsman, Axvall, med 42 röster
 » *Johansson, Viktor*, disponent, Tidaholm, » 42 »
 » *Forsman, Olaus*, adjunkt, Mariestad, » 42 »
 » *Holm, G.*, f. d. läroverksadjunkt, Skara, » 42 »

vid kontoret i Norrköping

- herr *Andersson, Ernst*, lantbrukare, Skålsund, med 42 röster
 Norrköping,
 » *Andersson, Gösta*, lantbrukare, Kolstad, Norr- » 42 »
 köping
 » *v. Malmberg, Karl*, kapten, Wij, Okna, » 42 »
 » *Lagerbäck, E. A.*, kassör, Norrköping, » 42 »

vid kontoret i Nyköping

- herr *Tottie, K. F.*, lantbrukare, Lilla Kungsladugår- med 42 röster
 den, Nyköping,
 » *von Sydow, C. O.*, kapten, Nyköping, » 42 »
 » *Skjöldebrand, Erik*, arrendator, Rockelsta, Sparre- » 42 »
 holm,
 » *Sjöström, G.*, kyrkoherde, Tuna, Larslund, » 42 »

vid kontoret i Sundsvall

- herr *Wallmark, N. O.*, lantbrukare, Selånger, Töva, med 42 röster
 » *Nilsson, W. E.*, disponent, Karlsvik, Sundsvall, » 42 »
 » *Hellberg, Alfred*, kyrkvård, Högom, Sundsvall, » 42 »
 » *Ahlgren, E.*, f. d. riksdagsman, Ala, Fjäl, » 42 »

vid kontoret i Umeå

- herr *Grafström, Hj.*, kapten, Umeå, med 42 röster
 » *Lindgren, J. W.*, rektor, Umeå, » 42 »
 » *Andersson, J.*, f. d. riksdagsman, Baggböle, » 42 »
 Västerhiske,
 » *Dahlén, A.*, postmästare, Nordmaling, » 42 »

vid kontoret i Uppsala

- herr *Jansson, A.*, arrendator, Bergby, Örbyhus, med 42 röster
 » *Engström, O. A.*, direktör, Uppsala, » 42 »

herr *Wiklund, Gustaf*, t. f. akademibokhållare, Uppsala med 42 röster
 » *Modén, K. H.*, lantbrukare, Berga, Bergsbrunna, » 42 »

vid kontoret i Visby

herr *Broander, N. J.*, f. d. riksdagsman, Visby, med 42 röster
 » *Melin, Oskar*, landskamrer, Visby, » 42 »
 » *Söderberg, J. N.*, stabsintendent, Visby, » 42 »
 » *Söderström, I. Norrby*, konsistorienotarie, Visby, » 42 »

vid kontoret i Vänersborg

herr *Sahlberg, R. C. Th.*, kapten, Vänersborg, med 42 röster
 » *Engqvist, A. F.*, kontorschef, Stigen, Färgelanda, » 42 »
 » *Hildebrand, B. E.*, lautbruksingeniör, Vänersborg, » 42 »
 » *Johansson, Albert*, bruksbokhållare, Upphärad, » 42 »

vid kontoret i Västerås

herr *Eriksson, Aug.*, godsägare, Kyrkbyn, Kolbäck, med 42 röster
 » *Zander, J. A.*, handelsföreståndare, Västerås, » 42 »
 » *Lindevall, L.*, f. d. riksdagsman, Säva, Altuna, » 42 »
 » *Holmin, Elis*, major, Grävlinge, » 42 »

vid kontoret i Växjö

herr *Johansson, N. M.*, nämndeman, Västerhoga, med 42 röster
 Tolg,
 » *Svensson, Martin*, landstingsman, Kampersmåla, Ryd, » 42 »
 » *Gyllenswärd, Hugo*, major, Växjö, » 42 »
 » *Norlin, Anders*, döfstumslärare, Växjö, » 41 »

vid kontoret i Örebro

herr *Windahl, Axel*, grosshandlare, Örebro, med 42 röster
 » *Ahlstrand, A. F.*, kassör, Örebro, » 42 »
 » *Zethelius, G.*, major, Örebro, » 42 »
 » *Pauli, J. M.*, jägmästare, Klotten, » 42 »

vid kontoret i Östersund

herr *Olsson, Olof*, handlande, Fastgården, Oviken, med 42 röster
 » *Simonsson, Nils*, handlande, Fyrås, » 42 »
 » *Olsson, N. O.*, lantbrukare, Täng, » 42 »
 » *Mattsson, And.*, lasarettssyssloman, Östersund, » 42 » ,

sedan ordningen mellan dem av suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blivit genom särskilda lottningar bestämd.

Hans Andersson.

Johan Beck-Friis.

Värner Rydén.

Carl Sehlin.

På framställning av herr talmannen beslöts, att det nu upplästa protokollet skulle läggas till handlingarna, ävensom att protokollsutdrag härom skulle avgå till bankoutskottet med anmodan till utskottet att om valen låta underrätta ej mindre de valda än även fullmäktige i riksbanken samt vederbörande avdelningskontors styrelser.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran följande nästlidne dag bordlagda ärenden, nämligen bevillningsutskottets betänkande nr 17, jordbruksutskottets utlåtanden nr 2—28 ävensom Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Ehrensward* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående inköp av beskickningshus i St Petersburg.

Vid förnyad föredragning av Första kammarens andra tillfälliga utskotts den 18 och 19 innevarande februari bordlagda utlåtande nr 1, i anledning av herrar Skarstedts och Roséns motion, nr 97, om skrivelse till Konungen i fråga om tillhandahållande vid varje riksdags början av förteckning över alla kungl. kommittéer, som varit i verksamhet under det senast gångna året, biföll kammaren vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas medkammaren.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets den 19 och 21 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 5, i anledning av *dels* motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision i angivna *vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad, dels och om kommunalstyrelse i stad.* motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utveckling och förtydligande av § 18 mom. 2 punkten b) av samma förordning.

Till konstitutionsutskottets behandling hade hänvisats motionerna i Andra kammaren, nr 33, av herr *Sommelius*, och nr 31, av herr *Lemke*.

I motionen nr 33 hade herr *Sommelius* föreslagit, att Riksdagen ville besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om revision av nu gällande förordning om kommunalstyrelse i stad

*Ifrågasatt
ändring i
vissa delar av
förordningen
om kommunal-
styrelse i stad.*

(Forts.)

av den 21 mars 1862 med därigenom lagen den 26 maj 1909 verkställda ändringar, i vad förordningen rörde de förhållanden, som av motionären i motiveringen till motionen blivit närmare antydda. I motionen nr 31 hade herr Lemke föreslagit, »att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtagna erforderliga åtgärder för genomförande av en lagändring i syfte att § 18 mom. 2 punkt b) av kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 måtte utvecklas och förtydligas».

De yrkanden, som innefattades i motiveringen till herr Sommelius' motion, hade utskottet sammanfattat sålunda:

1) yrkande om förändring i magistratens ställning till stadsfullmäktige;

2) yrkande om ändring i § 18 mom. 2 b) (resp. § 41) i förordningen om kommunalstyrelse i stad;

3) yrkande om ändring i mom. 3 av samma §; samt

4) yrkande om åläggande av skyldighet i viss utsträckning för medlem av stadskommun att åtaga sig kommunalt förtroendeuppdrag.

Utskottet hade tagit under överbäggande vart och ett av ovanstående yrkanden för sig samt därvid behandlat herr Lemkes hemställan i samband med herr Sommelius under 2) återgivna yrkande.

På återberopade grunder hade utskottet i föreliggande utlåtande hemställt,

a) att herr Sommelius' motion, nr 33, i Andra kammaren ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

b) att herr Lemkes motion, nr 31, i samma kammare ej heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Hjärne: Herr talman, mina herrar! Ehuru jag ej har något särskilt yrkande att framställa, anser jag mig ej böra underlåta att för min enskilda del betona, att jag finner konstitutionsutskottets motivering för avstyrkande av de väckta motionerna något knapphändig, särskilt vad beträffar de yrkanden som framställts av motionärerna angående förtydligande av bestämmelsen om två tredjedels majoritet, som utskottet enligt mitt förmenande ej tillräckligt beaktat. Dessa yrkanden visa tydligen, att en viss oro råder på många håll i våra kommuner rörande den utsträckning, i vilken kommunernas utgifter tagas i anspråk för varjehanda nya ändamål. Det synes mig dock, som om motionärerna skulle ha till en viss grad åtminstone rätt däri, att en sådan bestämmelse om kvalificerad majoritet ej kan vara tillräcklig för att avvärja nya, ovanliga anspråk, som ställas på kommunerna. Det förefaller mig, som om det hade varit riktigt, att konstitutionsutskottet åtminstone hade påpekat de faror,

som sammanhånga med att alltför starkt taga kommunerna i anspråk för sådana nya ändamål och behov. Låt vara att motionärerna icke tillräckligt utrett vad som innebäres i deras yrkanden, men det förefaller mig i alla fall, som om utskottet varit något väl strängt mot motionärerna, då det endast framhållit farorna av att i onödan klavbinda kommunerna i deras verksamhet. Som bekant finnes det knappt något land i Europa, där kommunerna ha så obegränsad frihet att åtaga sig nya uppgifter och i sammanhang därmed besluta nya utgifter till de skattdragandes betungande, och då kan man väl icke säga, att om några yrkanden höjas mot en sådan obegränsad frihet, dessa yrkanden böra avvisas helt enkelt med den förklaringen, att man icke bör vidare klavbinda kommunerna i deras verksamhet. Jag vill icke vid detta tillfälle ingå på någon närmare utveckling av de viktiga frågor, som sammanhånga med denna sak, men jag anser mig icke böra låta tillfället gå förbi utan att åtminstone framhålla, att jag för min del icke kan vara ense med konstitutionsutskottet i dess snäva sätt att avfärda dessa väckta motioner.

*Ifrågasatt
ändring i
vissa delar av
förordningen
om kommunal-
styrelse i stad.*

(Forts.)

Herr talman, jag har intet yrkande att framställa.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av konstitutionsutskottets den 19 och 21 i denna månad bordlagda utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av § 32 mom. 2 av förordningen om landsting, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets den 19 och 21 innevarande februari bordlagda utlåtanden:

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till Stockholms stad för anskaffande av isbrytare, och
 nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 64 av femte huvudtiteln i statsverkspropositionen gjorda framställning om anskaffning av ett fyrskepp att förläggas vid Ölands södra udde,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av bevillningsutskottets den 19 och 21 i denna månad bordlagda betänkande nr 15, i anledning av väckt motion angående tullfrihet för visst slag av järnplåtar, biföll kammaren vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om ändring
av brännvins
försäljnings-
fö ordningen
i syfte att
lättare från
apotek utbe-
komma
alkohol.

Föredrogs ämno bevillningsutskottets den 19 och 21 innevarande månad bordlagda betänkande nr 16. i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 6 § i förordningen om försäljning av brännvin.

I en inom Andra kammaren av herr *Olausson* väckt motion, nr 132, som hänvisats till bevillningsutskottet, hade föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, att § 6 i Kungl. Maj:ts nädiga förordning av den 7 april 1911 angående försäljning av brännvin måtte erhålla följande lydelse:

§ 6.

4) Apotekare må ej annorledes än som delägare eller styrelseledamot i bolag, som nyss är nämnt, tilldelas rättighet till detaljhandel med brännvin.

Från apoteksinrättning må dock försälas:

dels brännvin och sprit för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, vilket bör kvarlämnas och förvaras å apoteket;

dels läkemedel, som innehåller brännvin eller sprit, med iakttagande likväl av vad medicinalförfattningarna föreskriva i avseende på försäljning av sådana läkemedel;

dels ock alkohol samt sprit av minst 86 viktprocents alkoholhalt; skolande vid försäljning av alkohol eller sprit, då det ej sker för medicinskt ändamål, iakttagas samma bestämmelser, som i nädiga giftstadgan den 7 december 1906 §§ 9 och 11 äro givna för försäljning eller utlämnande från apotek av giftigt ämne av första klassen.

Utskottet hade i detta betänkande på anförda skäl hemställt, att herr *Olaussons* förevarande motion, II: 132, om ändrad lydelse av 6 § förordningen om försäljning av brännvin, ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade avgivits av herrar *Kobb*, *Bäckström* och *Röing*, vilka yrkat bifall till motionen.

Herr *Kobb*: Det är en ganska obetydlig fråga, som det här gäller. Det är egentligen en fråga, som man skulle kunna säga avser upphävande av en förordning, som ej kan vara till någon speciell nytta, utan endast trakasserar en del personer, sysselsätta med vetenskapliga arbeten. Det är nämligen för närvarande så ställt, att om en föreståndare för ett kemiskt laboratorium, exempelvis en professor i kemi vid Tekniska högskolan eller Stockholms högskola — om han för sina arbeten behöver absolut alkohol, kan han ej förskaffa sig sådan här i landet, kan ej köpa den på apotek. Däremot har han rättighet att på apotek köpa vilka giftiga ämnen som helst och i ganska stora kvantiteter. Han

har dock rätt att importera absolut alkohol; det kan ej förhindras. Nu har stadskemisten i Göteborg, doktor Alén, gjort ansökan om, att han skulle få rättighet att från apotek utbekomma för sökandens arbeten nödvändiga mängder alkohol. Däröver har kontrollstyrelsen hörts; den har sålunda uttalat sig om denna särskilda ansökan, och det kan man mycket väl förstå, att den ej kunde bifallas. Nu föreligger saken emellertid i form av en motion, och då har jag ej kunnat underlåta, eftersom motionen har avstyrkts, att reservera mig mot bevillningsutskottets avstyrkande utlåtande. Det synes mig ej alls grundat på något verkligt skäl. Bevillningsutskottet har där huvudsakligen åberopat sig på detta kontrollstyrelsens utlåtande. Kontrollstyrelsen säger nämligen det, att det står sökanden fritt att från vanliga brännvinsutminuteringsställen inköpa alkohol av lägre styrka och sedan själv koncentrera densamma. Den säger, att det är mycket lätt att genom torkning och omdestillering uppbringa den erforderliga halten av 98 %. Ja, det är mycket sant, att det är en lätt operation, men på vanliga laboratorier har man ej de hjälpmedel, som erfordras för att i större mängd göra detta. Sålunda, denna bestämmelse i brännvinsförsäljningsförordningen gör endast det, att den vållar föreståndare för dylika vetenskapliga institutioner onödigt besvär. Jag har just i dag talat med en sådan föreståndare för en vetenskaplig institution här i Stockholm och hört, att proceduren i fråga orsakar ganska stort besvär. Man får hålla på ganska länge, innan man med de små hjälpmedel, som vanliga laboratorier besitta, kan omdestillera den erforderliga kvantiteten alkohol. Nu säger bevillningsutskottet, att enligt kontrollstyrelsens mening förändringen icke är nödvändig. Ja, det är mycket sant. Förändringen kan sägas ej vara nödvändig. Men att avstyrka den på denna grund är icke tillräckligt. Utskottet säger ock, att något verkligt behov ej finnes för förändringen. Ja, att det verkliga behovet ej är tillräckligt vederlagt, framgår av vad jag sagt i dag beträffande detta omdöme från en föreståndare för en sådan vetenskaplig institution.

Jag skall därför be att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Friherre Beck-Friis, Carl Joachim: Den föregående ärade talaren sade, att det är ganska naturligt, att Kungl. Maj:t avslagit den gjorda ansökningen, då det endast var en enskild person, som visat sig hava behov av att kunna inköpa alkohol från apotek och av en förändring i lagen; men det är precis samma ansökan, som åberopats i motionen som motiv för denna lagändring. Jag undrar, om man icke, när Kungl. Maj:t så nyligen prövat denna fråga, bör fästa sig vid detta förhållande. Kungl. Maj:t infortrade, innan han fattade sitt beslut, yttrande från kontrollstyrelsen, och kontrollstyrelsen ingick då i icke blott formell

Om ändring av brännvinsförsäljningsförordningen i syfte att lättare från apotek utbekomma alkohol.
(Forts.)

Om ändring av brännvinsförsäljningsförrordningen i syfte att lättare från apotek utbe komma alkohol.

prövning av frågan utan behandlade den även i sak samt kom till det resultat, att förändringen icke ansågs behöfelig. Det är på grund härav, som utskottet ansett, att det icke borde tillstyrka någon ändring i lagen nu.

Jag får därför, herr talman, anhålla om bifall till utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Kobb: Jag skall blott häremot anmärka det, att det ju dock är den skillnaden, att om doktor Aléns ansökan avslogs av Kungl. Maj:t, så var det ganska naturligt, då man nämligen icke ville göra undantag från en redan bestående förordning; men här föreligger ett förslag, visserligen grundat på denna ansökan, men om en ändring av själva förordningen, och detta synes mig bringa saken i annat läge.

Vad beträffar kontrollstyrelsens yttrande, får jag säga, att man behöver icke ha mer än mycket liten kännedom om, huru det tillgår på ett kemiskt laboratorium för att finna, att kontrollstyrelsen uttalat sig med ganska ringa sakkunskap.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i föreliggande betänkande hemställt samt vidare därpå att kammaren, med avslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av lagutskottets den 19 och 21 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändrad lagstiftning i fråga om makes giftorätt i fast egendom, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efo-
rusställning.*

Föredrogs ånyo lagutskottets den 19 och 21 innevarande februari bordlagda utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående upphörande av biskops självskrivna eforusställning.

Uti en inom Andra kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, nr 162, hade herr *Christiernson* hemställt, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådan ändring i nu gällande bestämmelser, att biskops självskrivna eforusställning måtte upphöra, och inkomma till Riksdagen med förslag därom.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på åberopade grunder hemställt, att Riksdagen måtte i anledning av förevarande motion, besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och, där Riksdagens medverkan erfordrades, för Riksdagen framlägga förslag om sådan ändring i gällande bestämmelser, att biskopens eforusställning över de allmänna läroverken inom stiftet komme att upphöra.

Om upphörande av biskops självskrivna eforusställning.
(Forts.)

Reservation hade avgivits av herrar *af Ekenstam* och *Gezelius*, grevarna *Lagerbjelke* och *Spens* samt herr *Petersson* i Lidingö villastad, utan att dessa likväl däri antytt sin åsikt.

Herr af Ekenstam: Herr talman, mina herrar! Då man ser på ämnet för det utlåtande, som nu ligger på kammarens bord, tycker man kanske i hastigheten, att det icke innefattar ett alltför viktigt spörsmål. Att emellertid innebörden av vad som här åsyftas har en viss vikt, torde framgå, om man läser motionen, där genast i början förekommer det yttrandet, att »då 1904 års stora läroverksreform förelåg till behandling i Andra kammaren, förklarades det från statsrådsbänken av dåvarande ecklesiastikministern C. von Friesen, att det föreliggande förslaget utgjorde en början till läroverkens sekularisering». Det är sålunda på den vägen man här vill framgå. Det säger ock motionären mycket tydligt. Han säger, att då denna reform sedermera genom stadgandet av år 1905 genomfördes, gjorde man, såsom så ofta här i landet plägar ske, icke fullständigt, vad som borde göras, tog icke steget fullt ut, utan lät t. ex. biskoparna behålla sin eforala ställning. Detta vänder sig nu motionären mot och säger, att även om denna ställning i huvudsak endast berör bagatellsaker, bör förhållandet dock ändras. Han säger vidare, att han under de år, som sedan dess förlupit, gått och väntat på, att något skulle bli åtgjort, och då han nu icke kunnat vänta längre, själv kommit fram med sitt förslag. Jag vill i sådant avseende erinra om, att alldeles utan uppmuntran under väntetiden har han ej varit, eftersom år 1910 i denna kammare framlades en motion av ungefär samma innebörd som den nu föreliggande. Det lagutskott, som då hade att behandla ärendet, såg emellertid icke saken på samma sätt som 1913 års lagutskott, utan fann anledning att avstyrka motionen. Vad som egentligen utgjorde grundtanken och grundmotivet för detta avstyrkande, det var vad utskottet yttrade därom, att biskoparna som eforer skulle ha tillfälle att på närmare håll än vad för en överstyrelse var möjligt följa läroverkens ledning, och att de därför på denna grund kunde komma med åtskilliga framställningar, som kunde vara nödiga för läroverkens skötsel. Det var den ena synpunkten. Den andra var, att biskoparna skulle utgöra ett led i förbindelsen mellan skolorna såsom uppfostrare och kyrkan såsom vårdarinna

*Om upp
hörande av
biskops själv-
skrivna efo-
rusställning.
(Forts.)*

av den svenska statskyrkan. Det var detta, som utgjorde så att säga huvudmotivet till avslagsyrkandet, som ock av denna kam-
mare godkändes. Då nu emellertid årets lagutskott ansett sig
böra tillstyrka bifall till den föreliggande motionen, kan det ju
vara skäl i att se vad det är, som egentligen kunnat motivera
ett sådant tillstyrkande. Att en viss brist på skäl förefunnits,
kan man finna redan därav, att utskottet ansett sig böra gå till-
baka så långt som till 1882 års läroverkskommitté och åberopa
dess yttrande, att nämligen eforusämbeten och konsistorier såsom
läroverksstyrelser företedde åtskilliga ej oväsentliga brister. Osökt
kan man här fråga, om detta verkligen kan vara något att i
närvarande ögonblick återkalla som skäl för en tillstyrkan, sedan
nu läroverksöverstyrelsen tillkommit och sålunda, som ock av
föreliggande betänkande snart sagt i alla delar framgår, över-
tagit nästan all makt och befogenhet med avseende på läro-
verken? Och något svar torde icke behöva givas på den frågan,
ty det ger sig själv.

Emellertid går utskottet vidare i sina motiv och säger, att
det låter sig väl tänka, att skola nu biskoparna som eforer utöva
sin befogenhet, kan därigenom den avsedda enhetligheten i läro-
verksärendenas ledning äventyras. Vad som egentligen kunnat
påkalla ett sådant uttalande av utskottet, därom nämnes intet.
Under de år som gått sedan läroverksstadgan tillämpats, har
åtminstone icke något så pregnant fall förekommit, att utskottet
ansett sig böra åberopa detta som exempel till stöd för den far-
håga, som det här uttryckt. Men för att icke denna farhåga
skulle verka alltför kraftigt, har utskottet självt några rader ovan-
för sagt beträffande biskoparnas befogenhet i detta avseende:
»Någon verklig rätt att ingripa reglerande i läroverkens skötsel
innebära de icke, så mycket mindre som eforus icke äger själv
vidtaga rättelse i av honom anmärkta missförhållanden». Det är
ju rätt egendomligt, att den farhåga, som nyss uttrycktes som
ett ganska kraftigt skäl till ändring i bestående förhållanden, av
utskottet självt så neutraliserats genom ett uttalande, som oemot-
sagt alldeles avgjort visar, att det egentligen icke finnes någon
makt hos dessa eforer att ingripa i den enhetliga ledningen.
Och skulle vi nu till äventyrs tänka oss, att i allt fall genom
något märkvärdigt inflytande dessa eforer skulle kunna ingripa i
den enhetliga ledningen, har dock utskottet varit vänligt nog att
några rader nedanför den uttryckta farhågan självt framhålla,
att »biskoparnas övriga ämbetsgöromål torde redan lagt avse-
värda hinder i vägen för ett mer intensivt utövande av ifråga-
varande befogenhet». Sålunda, farhågan finnes, men någon grund
för farhågan finnes icke, därtör att det finnes ingen makt; och
skulle till äventyrs någon ändå tänka sig möjligheten därav, så
har utskottet dock här sagt, att biskoparna absolut ingen tid ha
att göra något åt saken. Sålunda, så vitt jag förstår, är det

absolut icke något som helst realskäl, som utskottet omnämmt i frågan, utan nu kommer jag till vad som utan tvivel utgör, vad man kallar »pudeln kärna», och det är det, att det är en återstod av ett system, som ej längre har några förutsättningar i våra nutida samhällsförhållanden. Ja, vore det ingenting annat än en återstod från gångna tider, vilken som sådan icke vore av någon betydelse, icke kunde göra något ont, vore det väl knappt tillräckligt skäl att här sysselsätta Riksdagen därmed. Jag tror icke, att sådana bagateller pläga upptaga Riksdagen. Men det förhåller sig nog så, att eforus' ställning gent emot läroverken har en alldeles avgjord betydelse, för så vitt det gäller kristendomsundervisningen och läroverkens förhållande till svenska kyrkan. Det är i det fallet, som ännu en avsevärd befogenhet tillkommer eforus, och den befogenheten är det reservanternas i utskottet ansett, att han fortfarande skall behålla. För att i någon grad skydda den befogenheten, är det vi också vilja, att biskopens självskrivna eforat skall förbli.

Om upphörande av biskops självskrivna eforusställning.

(Forts.)

Jag förstår mycket väl, att för den, som satt läroverkens sekularisering som det hägrande målet för sig, är det synnerligen tilltalande att steg för steg undanröja alla de hinder, som förekomma på den väg, som leder till målet, och ett sådant hinder är avgjort biskopens eforat. Men det torde vara förlåtligt, att de, som icke i sådana strävanden kunna se något gagneligt för stat och folk, så länge som möjligt hålla tillbaka och avstyra sådana förslag. Det är fördenskull jag ber att få yrka avslag å utskottets hemställan.

Herr Alexanderson: Det förefaller mig, som om den föregående ärade talaren hade haft till text för sitt anförande två teser, som inbördes strida mot varandra. Den ena var, att det här gäller en mycket stor och betydelsefull fråga, och den andra att det är en särdeles liten fråga, som lagutskottet i sitt utlåtande har fört fram. Jag kan naturligtvis icke giva honom rätt i båda dessa uppfattningar, eftersom de strida mot varandra, jag kan icke giva honom rätt uti någondera.

Det är icke någon verkligt stor fråga; den rör sig icke om ett sekulariserande av de allmänna läroverken i den skrämmande mening, som den ärade talaren inlade i ordet. Men det är icke heller en alltför liten fråga, ty det gäller att avhjälpa ett missförhållande inom läroverkens organisation, att bortskaffa ett moment, som i själva verket är av desorganisatorisk art. Den ärade talaren sökte vädja till kammarens känslor genom att framhålla, att i motionen citeras ett yttrande om att början gjorts till de allmänna läroverkens sekularisering, och att det här tydligen vore fråga om fortsättningen. Läroverkens sekularisering, betyder ju i detta sammanhang intet annat, än att en utskiftning ägt rum på olika myndigheter, på olika vårdare av de skilda kultur-

Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efo-
rusställning.
(Forts.)

uppgifter, som kyrkan och den högre skolundervisningen ha att främja — en utskiftning, som var helt naturlig, därför att bildningen icke längre är så enhetlig, som den var för något århundrade sedan, och dess målsmän nu äro så många flera i samhället och med mera specialiserad kompetens, än fordom var fallet, då de högre kyrkliga funktionärerna helt naturligt gjordes till hela denna samlade bildnings målsmän. Denna utskiftning är alltså en enkel konsekvens av de ändrade förhållandena. I den meningen *har* en sekularisering redan *skett*, och vad som här återstår att göra är blott att taga det obetydliga steg, som man försummade att taga i samband med utskiftningen, ehuru det har varit en naturlig följd av densamma.

Den ärade talaren framhöll, att utskottet åberopat sig på 1882 års läroverkskommitté, men ansåg, att detta åberopande var fåfängt, såsom hänförande sig till förhållanden före läroverksöverstyrelsens tid. Men jag ber att få påpeka, att utskottet även har kunnat åberopa, att läroverkskommittén uttryckligt uttalar som sin mening, att konsistorier och eforusämbeten i de dåvarande läroverksstyrelserna ömsesidigt betingade varandra, så att, om konsistoriernas befattning med läroverken upphörde, även biskoparnas självskrivna förmanskap för desamma måste försvinna.

Det synes mig, att det icke kan vara många i denna kammar, för vilka det icke står klart, att biskopens eforat i dess nuvarande skick är någonting, som är dömt att i en nära framtid försvinna, att frågan med nödvändighet kommer tillbaka, tills den vunnit sin lösning, och att det alltså på sin höjd kan röra sig om att förhåla denna lösning några år framåt. Vad är då egentligen att vinna med en sådan ställning till saken? Den ställning, som eforus har fått efter läroverksöverstyrelsens tillkomst, har blivit av helt annan art än förr; den verkligt betydande ställning, det verkliga inflytande, som han förut kunde utöva på de högre allmänna läroverkens förhållanden, har avlösts av ett rent skuggkejsardöme. Till en *honnörssak* vill man då göra att bibehålla detta; någon verklig möjlighet till makt finnes icke kvar för biskopen. Det förefaller mig emellertid, att just på de håll, där man anser kyrkan ännu i våra dagar utgöra en synnerligen viktig kulturmakt, man skulle finna det oförenligt med ställningen som den främste målsmannen för denna kulturmakt att därbredvid innehava en ställning till skolväsendet av så föga värdig art, som eforatet har blivit. Även ur denna rent kyrkliga synpunkt kan jag icke se annat, än att det måste vara till stor fördel, att detta lilla rudiment av vad som fordom varit får försvinna.

Beträffande den rent praktiska* organisatoriska sidan av saken, som för utskottet varit avgörande, har herr af Ekenstam framhållit, att biskopen skulle utgöra en lokal förbindelseled mellan läroverksöverstyrelsen och läroverket, betingad av naturliga förhållanden. Men *om* det behöves lokal inspektion, så är det dock

intet skäl, varför den just skall utövas av *biskopen*. Däremot kan man på goda grunder påstå, att en sådan självskrivnenhet ur rent praktiska synpunkter icke är lämplig. Biskopsstiften äro stora och förbindelsen mellan stiftsstaden och en hel del läroverksstäder är i själva verket i synnerligen många fall mindre intim än mellan vederbörande läroverksstad och huvudstaden. Vill någon påstå, att det är på naturliga förhållanden grundad lokal uppsikt, som eforus i Strängnäs genom sitt eforat utövar över t. ex. allmänna läroverket i Örebro, att förbindelsen mellan Falun och Västerås är intimare än mellan Falun och Stockholm eller att Söderhamn och Hudiksvall stå i den förbindelse med Uppsala, att det naturliga är, att uppsikten utövas därifrån i stället för från huvudstaden? Det synes mig uppenbart, att behöves en lokal inspektionsmyndighet, som är ställd över läroverkskollegiet, så borde den vara av *verkligt* lokal art; man bör söka inspektorn inom själva läroverksstaden. Man borde därvid givetvis avhjälpa det desorganisatoriska fel, som nu föreligger; man borde inlemma denna myndighet såsom ett verkligt led i läroverksorganisationen under läroverksöverstyrelsen. Det är felet med det nuvarande eforatet, att förhållandet av över- och underordning mellan eforus och läroverksstyrelsen är synnerligen oklart. Det finnes ingensstädes någon uttrycklig bestämmelse om, att eforus är underordnad läroverksstyrelsen. Eforus har icke en sådan pliktställning till läroverksstyrelsen, som vore det naturliga för en lokal inspektor. Det är detta förhållande, som lagutskottet med allt skäl kunnat visa på såsom ett frö till stridigheter mellan de olika tillsynsmyndigheterna. Här har vid inrättandet av läroverksstyrelsen fått komma in ett irrationellt moment — irrationellt framför allt just ur den synpunkt, varifrån man utgick, då man försåg de allmänna läroverken med en gemensam överstyrelse.

Jag ber att få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Hjärne: Jag skall icke upprepa de skäl, som blivit anförda av den första ärade talaren, som är reservant till lagutskottets utlåtande. Jag anser, att de skäl, som han anført, icke blivit vederlagda av den talare, som nyss hade ordet, men jag förmodar, att, om herr af Ekenstam anser det nödvändigt att bemöta dem, han kommer att yttra sig. Jag vill blott påpeka ett par omständigheter, som göra, att jag härvidlag instämmer med reservanterna. Den ena är, att jag tycker, att utskottet har något väl mycket bagatelliserat eforus' nuvarande befogenhet. Vi få icke glömma, att fortfarande har domkapitlet en viss domsrätt över läroverkslärarne, och i den deltagar biskopen. Med denna sammanhänga även vissa disciplinära befogenheter, som utövas av biskopen. Man kan sålunda icke säga, att eforus är utan all slags makt och myndighet över läroverken. Man berövar honom

Om upphörande av biskops självskrivna eforusställning.

(Forts.)

Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efo-
rusställning.
(Forts.)

en viss ganska betydande förtroendeställning genom att avskaffa eforatet.

Den andra omständigheten är, att det förefaller mig, som om utskottet i likhet med många andra moderna pedagoger väl mycket överskattat den s. k. enhetlighetens betydelse inom uppfostran. Det talas icke om annat än enhetlighet och att överstyrelsen skall kommendera över allt vad lärare och skolgossar i riket heter och underordnade myndigheter av alla slag. Den ton, som genomgick den förre talarens anförande, visade i sin mån, att han hyllar denna överdrivna byråkratiska uppfattning. Emellertid torde väl ingen, som känner till förhållandena i vårt uppfostringsväsen för närvarande, kunna undgå att märka, att en allmän mening håller på att utbilda sig, att överstyrelsen alltför mycket överskattat sina krafter, och det kan hända, att en reform framdeles kommer å bane, gående ut på att, om icke avskaffa denna myndighet, så åtminstone i någon mån avklippa försöken att inkräkta för mycket på den lokala självverksamheten inom uppfostrans område.

Med hänsyn just till en sådan reform, som jag tror ligga i luften, kan det vara onödigt att avskaffa den anknytningspunkt, som består i biskoparnas eforat. Jag hör icke till dem, som vilja gå den reaktionära vägen och åter förskaffa biskoparna det inflytande de haft. Men jag förstår att uppskatta den åsikten, att vårt uppfostringsväsen kräver en viss lokal decentralisation. Om en sådan reform skall genomföras, är det bra att hava till hands någon myndighet, som av gammalt utövar tillsyn över uppfostringsväsendet i landsorten. Därför hoppas jag, att åtminstone denna kammare aldrig skall ge sitt samtycke till eforatets avskaffande, innan en nödig reform i sådan riktning, som jag tagit mig friheten antyda, blivit genomförd.

Jag ber att få yrka avslag å utskottets hemställan.

Herr Holmquist: Den föreliggande frågan har, då den tillföre debatterats i Riksdagen, i själva verket fått en partipolitisk anstrykning. Jag hoppas att kunna i mitt obetydliga inlägg i frågan se saken sådan den verkligen är, uteslutande såsom en statsadministrativ fråga.

Man behöver knappast beröra frågan om den svenska kyrkans historiska ställning till den svenska vetenskapen och den svenska allmänna undervisningen. Kyrkan har varit en »alma mater», det är kring kyrkan, som vetenskapen och undervisningen vuxit upp. En integrerande del av den ära, som tillkommer Sveriges kyrka i denna del, hänför sig till de gamla eforaten. Men det kan icke nekas, att förhållandena hava oerhört ändrats, och långt innan 1882 års kommitté framlade sitt betänkande i undervisningsfrågan, hade eforatet sjunkit och det så pass långt ned, att man hade rätt att säga, att det i viss mån redan då var en

skugga af sig självt. Det är alldeles givet, att anledningarna härtill kunna vara många och äro många. Men det är särskilt två omständigheter, som framför andra framträda såsom helt naturliga.

Den ena är undervisningsväsendets stora utveckling. Läroverk uppväxte efter läroverk, undervisningen tog nya former, administrationen blev mera komplicerad, det uppstod något, som hette pedagogisk vetenskap. Och allt detta fordrade, för att en person skulle kunna med fackmannainsikt på området göra sig gällande, livslångt teoretiskt studium och praktisk erfarenhet. Det kan icke hjälpas, att eforus med stora personliga egenskaper i övrigt icke ägde den teoretiska och praktiska insikten.

Den andra omständigheten är, det har redan förut sagts, att eforusämbetet var endast ett appendix till det svenska episkopatet. På samma gång denna stora utveckling på undervisningsområdet ägde rum, försiggick också en utveckling på det rent kyrkliga området. En mångfald av nya uppgifter tillkommo, och under intrycket av den ökade innebörden av de arbetsuppgifter, som rörde den svenska kyrkan, kom biskopen att allt mera dragas till sitt egentliga livsverk, som var just lokaliserat på det området.

Dessa båda omständigheter medförde ganska naturligt, att erforusämbetet sjönk högst avsevärt.

Då kom det stora — jag vågar säga — genombrottet, då den nya läroverksöverstyrelsen skapades. Den då sittande regeringen och den dåvarande Riksdagen voro ense om att i denna skulle sanlas såsom i en centralpunkt vad inom vårt land kunde skaffas och ansågs vara det bästa, då det gällde att utöva inspektion och ledning av det svenska undervisningsväsendet. Under sådana förhållanden var det, enligt min uppfattning, alldeles självklart, att det fanns icke vidare *någon* plats för ett eforat i den mening, detta sedan gammalt hade tagits.

Under, jag vågar säga *under* denna styrelse, levde dock allt fortfarande eforalämbetet, men ett skenliv. Hade detta eforalämbete kunnat inregistreras såsom ett underled under läroverksöverstyrelsen för att stå till dess förfogande och med fackmannablick på nära håll kunna utöva inspektion över de olika läroverken, hade givetvis detta eforat blivit ett led i denna läroverksstyrelseverksamhet, som hade sin högsta spets just hos överstyrelsen. Men så blev det icke, och så *kunde* det icke bliva, helt enkelt därför att eforatet var förenat med episkopatet. Nu kan man säga: Men om man icke kan nå det bästa i detta avseende, varför icke låta det vara som det är, varför icke låta eforalämbetet verka under de former som det verkar, även om de äro något egendomliga och de praktiska resultaten till följd av sakens egen natur måste bliva jämförelsevis små. Jo, det är två skäl häremot. För det första finns väl ingen anledning, att, då man

*Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efor-
rusställning.*

(Forts.)

Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efo-
rusställning.
(Forts.)

har en sakkunnig överstyrelse, som hittills under den gångna tiden på ett förtjänstfullt sätt, enligt min mening, utövat inspektorat över dessa läroverk, vid sidan av denna — ty det är ett *vidsidasättande* — hava kvar ett eforat, som består av personer, som i mycket väsentliga delar icke *kunna* vara fackmän på detta område. Jag kan icke finna annat, än att denna dubbelställning är en ohållbar ställning. Men jag har ännu ett skäl, varför jag anser, att detta eforalämbete nu borde avskaffas i den form, vari det för närvarande uppträder, och det är, att detta eforalämbete är lagt i de svenska biskoparnas händer. Det kan icke hjälpas, att denna del av biskopens verksamhet aldrig kommer att bliva annat än undermålig, jämförd med allt det övriga, som åligger en svensk biskop. Och det svenska biskopsämbetet är enligt min uppfattning för förnämt att dragas med en sådan obetydlighet vid sidan, som i själva verket gör den svenske biskopen till en anmälare, ibland kanske någon gång till en angivare hos en läroverksöverstyrelse. Jag anser, att det svenska episkopatet skulle hava en renare och klarare ställning, om det befriades ifrån en sådan egendomlig situation.

Man kan invända mot mitt resonemang, att detta kan åtminstone icke gälla det, som rör kristendomsundervisningen och vad därtill hör, och jag böjer mig för det argumentet. Men den, som gör den invändningen, har enligt min uppfattning icke riktigt läst vad utskottet i sin motivering säger, ty utskottet är av den meningen, att biskoparnas ställning till kristendomsundervisningen bör tagas under omprövning i samband med frågan om eforatets borttagande. Jag förmodar, att bakom detta uttalande ligger, att man skulle kunna även med eforatets avskaffande lämna åt biskoparna en inspektionsrätt i denna del och förmodligen på mycket lämpligare sätt anordnad, än som nu kan ligga i eforalämbetet. Det är dessa anledningar, som hava föranlett mig att biträda utskottets utlåtande. Det är, som kammaren behagade finna, uteslutande praktiska hänsyn, ett dömande efter förhållandena sådana de nu faktiskt föreligga. Det är helt enkelt att låta *detta* vara *detta*.

Med dessa premisser, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Greve Lagerbjelke: Herr vice talman! Jag är närmast uppkallad av ett yttrande av den talare, som först förde utskottets talan. Han yttrade, att eforatets avskaffande nu endast kan anses vara ett litet steg, som man försummat att taga vid läroverksöverstyrelsens inrättande. Jag anser mig då böra erinra därom, att när den kungl. propositionen angående läroverksöverstyrelsens inrättande förelåg år 1904, förekom där intet angående inskränkning av eforalstyrelsens befogenhet och än mindre om eforatets avskaffande. Ej heller innehöll den Riksdagens skrivelse, som avgick till Kungl.

Maj:t i frågan, något därtinnan. Hade Första kammaren då vetat, vad följden skulle bliva i nu föreliggande avseende, kan jag med säkerhet påstå, att Första kammaren aldrig hade antagit den kungl. propositionen.

Jag ser också ett uttryck för, att man även i allmänhet ansett sig hava gått för långt vid krigskärandet av eforalstyrelsens befogenhet, ligga däri, att denna år 1907 icke oväsentligt utsträcktes. Då tillökades nämligen eforernas rätt att höras vid tillsättandet av lektorsbefattningar i kristendom därtinnan, att eforerna jämväl tillerkändes rätt att höras angående tillsättandet av adjunkter, vilka till sin huvudsakliga verksamhet hade undervisning i kristendom. Och jag vill här uttala, att jag anser just eforernas rätt att uttala ett personligt omdöme vid tillsättande av lärarena i kristendom vara kanske den mest betydelsefulla delen av deras verksamhet.

När man nu skall bedöma frågan om eforatets avskaffande, vill jag i likhet med 1910 års lagutskott uttala, att denna fråga får nog ses i sammanhang med kyrkans och prästerskapets inflytande vid folkskoleundervisningen. Det kan då hava sitt intresse att erinra om det enhälliga betänkande, som avgivits av folkundervisningskommittén den 20 december förra året. Det är undertecknat av icke mindre än elva personer, vilka representera de mest skilda åskådningar, och bland vilka märkas även en liberal ledamot av denna kammare. Där uttalas klart och tydligt, att kommittén icke anser sig böra i sammanhang med då föreliggande fråga om anordnande av en överstyrelse för folkundervisningsväsendet såsom en del av en för rikets skolväsen gemensam skolöverstyrelse ingå på frågan om kyrkans och prästerskapets förhållande till folkskoleundervisningen. Det uttalas, att kommittén icke vill avskaffa pastors självskriften att vara ordförande i skolråd på landet, lika litet som den bestämmelsen, att i folkskolestyrelse i stad skall sitta en representant för prästerskapet. Det uttalas vidare, att kommittén icke vill hemställa om någon som helst ändring i § 63 i folkskolestadgan, där det heter: »Prästerskapet utöve en sorgfällig uppsikt i synnerhet över kristendomsundervisningen i distriktets skolor». Likaså vill kommittén bibehålla biskopens och domkapitlets allmänna tillsyn över folkskolan, varom föreskrift lämnas i folkskolestadgans § 65, enligt vilken det åligger »biskopen och domkapitlet i varje stift att hava en sorgfällig uppsikt över anstalterna för folkundervisningen samt vaka över deras ledning» etc.

När frågan om kyrkans och prästerskapets ställning till folkundervisningen är i detta läge, kan jag icke anse lämpligt, att Riksdagen nu skulle besluta en skrivelse, däri ett steg toges i så bestämd riktning att avskaffa kyrkans inflytande vid styrelsen av de allmänna läroverken. Ty man må säga vad man vill, nog

Om upphörande av biskops självskrivna eforusställning.

(Forts.)

Om upphörande av biskops självskrivna eforuställning.

(Forts.)

är det ändå ett steg till skolans sekularisering, som här är avsett och förordat.

Då jag, herr vice talman, finner eforatet i sin nuvarande form vara både lämpligt och nyttigt samt i varje fall anser, att en eventuell prövning av kyrkans ställning till läroverken och folkskolan bör företagas i ett sammanhang, får jag, herr vice talman, yrka avslag såväl å utskottets hemställan som å motionen.

Herr Hammarskjöld: Jag skall icke mycket förlänga diskussionen, men jag vill ändå tillkännagiva min mening.

När man föreslår en reform, brukar man ju fordra i första hand, att den skall visa sig vara nödvändig. Man skall åtminstone visa, att det förefinnes något, som behöver tagas bort och ersättas med något bättre. Här har icke, så vitt jag förstår, med ett enda ord visats, att biskopeforatets tillvaro har varit skadlig. Varför man då skall taga bort en institution, som finnes, och som man icke kan visa har varit till skada, förstår jag icke. Däremot kan man väl utan att beskyllas för osanning säga, att motionen har icke framkommit i syfte att gagna kristendomen i landet och allra minst kristendomsundervisningen. Den är nog, som här från flera håll har antytts, ett led i de många strävandena att underminera kristendomens ställning.

Här nämndes av en talare, att det numera blott är en honnörssak att bibehålla biskoparnas eforat. Nej, mina herrar, det är ingen honnörssak, utan ett verkligt behov. Men för Första kammaren bör det vara en honnörssak att avslå en motion, som syftar på att skada kristendomsundervisningen i landet.

Herr vice talman, av dessa skäl ber jag att få yrka avslag å utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de i fråga om förevarande utlåtande förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare därpå, att kammaren skulle avslå såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som avslår såväl vad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 10 som den i ämnet väckta motionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 69;
Nej — 50.

*Om upp-
hörande av
biskops själv-
skrivna efors-
tällning.*
(Forts.)

Vid förnyad föredragning av Första kammarens första tillfälliga utskotts den 19 och 21 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 1, rörande en av herr Skarstedt väckt motion, nr 17, angående skrivelse till Konungen i fråga om borttagande eller inskränkning av matematikstudiet i latingymnasiet, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo Första kammarens första tillfälliga utskotts den 19 och 21 innevarande februari bordlagda utlåtande nr 2, i fråga om en av herr Ernst Beckman m. fl. väckt motion, nr 98, om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset efter slutet av innevarande riksmöte.

*Om före-
byggande av
rusdrycks-
utskänkning i
riksdagshuset.*

Med föranledande av en inom Första kammaren av herr *Ernst Beckman* m. fl. väckt motion, nr 98, vilken hänvisats till kammarens första tillfälliga utskott, hade detta utskott i nu föredragna utlåtande på anförda skäl hemställt, att Första kammaren ville för sin del besluta meddela vederbörande, att rättighet till utskänkning av spritdrycker, vin och öl, avsedd att utövas inom riksdagshuset, icke borde utverkas efter tiden för innevarande riksdags avslutning.

Herr Clason: Om man tar kännedom om, vad som har anförts i likartade frågor förut här i Riksdagen, tror jag, att flertalet måste medgiva, att de bästa *sakliga* skälen hava talat för avslag å sådana framställningar. För nykterhetssaken i och för sig själv, yttrades det i fjol i Andra kammaren, har en sådan fråga som denna knappt ett uns betydelse; något behov för den sakens framgång av den här föreslagna tvångsåtgärden existerar således icke.

Det är däremot tydligt, att om denna åtgärd skulle träda i kraft, skulle den inverka hämmande på riksdagsmännens möjlighet att här i riksdagshuset intaga sina måltider. Det är icke blott så, att det kan vara åtskilliga av dem, som önska att vid sina måltider eller åtminstone vid vissa tillfällen få dricka ett glas vin eller öl, porter eller pilsnerdricka — och jag tror även, att våra absolutistiska kolleger ännu icke anse det såsom ett så stort för-
därv, att det nödvändigt måste bestraffas — men det kan ock

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.

(Forts.)

vara så, att det rent av finnes de, som kunna vara ordinerade att göra detta. För alla dessa skulle det då omöjliggöras att använda riksdagsrestaurangen för sina måltider.

Ja, säger man, det må vara, låt dem gå annorstädes! Men jag vill då först påpeka, att det finnes verkligen tillfällen, då det är omöjligt eller hart när omöjligt, eller i varje fall mycket besvärligt att gå på något annat ställe. Jag tänker exempelvis på de korta frukostrasterna under utskottssammanträdena eller på möjligheten att intaga lunch under pågående plena eller på kvälls- eller nattplena, som ofta kunna räcka så länge, att alla andra lokaler än riksdagshuset äro stängda.

Vidare trodde jag, att huvudändamålet med denna lokal verkligen var, att den skulle vara inrättad för riksdagsmännens egen bekvämlighet och trevnad, särskilt för dem, som icke hava sina hem i huvudstaden, utan äro tvungna att intaga sina måltider utomhus, och jag trodde, att meningen var, att den skulle vara anordnad så, att icke somliga skulle drivas därifrån. Även ur synpunkten av sammanträffandet mellan riksdagsmän av olika grupper och meningsriktningar vågar jag påstå, att ett sådant resultat, utdrivandet av åtskilliga, skulle vara menligt.

Det kan dessutom kanske böra erinras om, att det väl icke så sällan kan förekomma, att denna lokal mellan riksdagarna användes till åtskilligt annat, exempelvis till internationella kongresser och möten, och jag undrar, om meningen är att då ställa så till, att det icke skall finnas möjlighet att här servera ett glas vin eller öl. Eller är meningen endast, att vi riksdagsmän skola ställas under detta förmynderskap under den tid vi äro här? På sista tiden har i ett eller annat ämbetsverk i Stockholm inrättats restaurang till förmån för ämbetsmännens bekvämlighet, för att de där må intaga sina mellanmål. I dessa är varken vin eller öl förbjudet. Och jag kan icke inse, varför främst riksdagsmännen skola ställas under ett sådant tvång. Vill man gå ett steg i denna riktning, finns det givetvis möjlighet att gå en annan väg än den av motionärerna nu förordade, nämligen att behålla vin- och maltdrycker. Helt annorlunda vore enligt min tanke saken, om här i huvudstaden funnes lokalt eller kommunalt veto. Jag har för min del förklarat mig beredd att underkasta mig följderna av ett sådant, men så länge ett sådant icke är infört, kan jag icke inse, att det finnes anledning att underkasta Riksdagens ledamöter ett alldeles särskilt veto för deras del.

Nu säger utskottet, att frågan kan vara skäligen likgiltig för denna kammares medlemmar. Ja, jag medger gärna, att den icke kan hava så synnerligt stor betydelse. Men även denna kammars ledamöter kunna vilja äta sin lunch här under utskotts- och plenidagar och hava någon måltid under kvälls- och nattplena. Dessa behov komma icke att på något sätt förändras genom ett

bifall till utskottets hemställan. Är det då blott meningen, att man skall driva riksdagsmännen ut till andra angränsande lokaler?

Alla *sakliga* skäl tala således enligt min tanke för avslag. Vilka skäl skulle då tala till förmån för motionerna? Jo, motionerna hava sagt, att Riksdagen därigenom skulle giva ett gott exempel, ett gott föredöme. Jag skulle kunna förstå den synpunkten, om jag kunde inse, att ur exemplets synpunkt det egentligen spelar någon synnerligen stor roll, om de riksdagsmän, som vilja dricka ett glas öl eller vin, göra det på denna lokal eller i grannskapet. Men dessutom säger utskottet självt i sin motivering för beslutet alldeles bestämt ifrån, att utskottet tar avstånd ifrån en sådan tankegång: Riksdagen vill, säger utskottet, genom sitt beslut icke på något sätt intaga en principiell ståndpunkt till nämnda fråga. Och vad beslutet då skulle hava för värde, ur exemplets synpunkt, kan jag icke förstå.

Men då viskar man en annan sak, nämligen att här bakom skulle ligga en mycket fin politik. Meningen från motionärernas sida skulle, säger man, framför allt vara att locka Första kammaren att nu avslå förslaget, och sedan skulle detta avslag komma att användas i agitationens tjänst landet runt mot kammaren eller kanske än mera mot vad man kallar för Första kammarens majoritet, ehuru det för var och en är bekant, att förslaget har såväl anhängare som motståndare inom olika partier. Och så viskar man: Akta er för all del för att ramla i den grop, som herr Beckman och medmotionärer sålunda gillrat för Eder.

Dem, som vilja se frågan ur den synpunkten, skulle jag först vilja fråga: Tro icke herrarna, att man kommer att försöka att i hithörande frågor gräva mycket djupare gropar för båda riksdagens kamrar än denna?

Icke annat än jag kan förstå, skulle för övrigt ett bifall till utskottets förslag *med denna motivering* just icke vara av så ofantligt stort politiskt värde. Men dessutom vill jag säga, att jag för min del är benägen att hava en högre tanke om våra absolutistiska kolleger, om deras press och deras organisationer, än att de skulle nedlåta sig till att använda ett sådant argument såsom agitationsmedel. Skulle jag mot förmodan misstaga mig häri, hoppas jag, att exempelvis någon av motionärerna är så vänlig och upplyser om den saken.

Jag tror för övrigt, att från fjolårets debatt skall man även från motionärernas meningsfränder finna ganska kraftiga uttryck om vilket missbruk en sådan agitation skulle innebära. Det sades exempelvis, att ett sådan argument skulle möjligen kunna gå i någon undangömd vrå i landet, men tydligen icke på annat håll. Över huvud taget skulle jag om en sådan användning av denna fråga vilja tro, att därom finnes knappt bättre beteckning än det bekanta tvåstaviga engelska ord, som mr Pickwick en gång använde till sin vän mr Winkle, när denne velat visa sin skick-

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdaghuset.
(Forts.)

lighet på hal is. I varje fall är det alldeles för mycket av den vara, som mr Pickwick på det sättet betecknade, över de skäl som skulle tala för att ur *politisk* synpunkt bifalla motionen, för att jag såsom ledamot av denna kammare skulle vilja böja mig för ett sådant argument.

Jag yrkar avslag på motionen och utskottets hemställan.

Herr Ericsson, Aaby: Att denna fråga är av ganska liten betydelse, det hava såväl motionärerna som utskottet erkänt, och jag skall be att ytterligare få belysa detta. Det har roat mig att taga reda på den konsumtion av spritvaror, som förekommit i riksdagens matsal och riksdagskaféet sedan den 15 januari innevarande år till den 21 dennes. Det visar sig därvidlag, att, om kvantiteten av därstädes konsumerade spritvaror fördelas per dag och riksdagsman samt kansliet, det blir $\frac{1}{10}$ centiliter, d. v. s. omsatt i ett begripligare språk, sammanlagt $\frac{1}{3}$ tesked punsch, whisky, konjak, likör o. s. v. per man och dag. Under sådana förhållanden är det verkligen icke underligt, om såväl utskottet som motionärerna anse frågan vara liten!

Men, säga motionärerna, det är principen vi vilja ha fram; detta skall vara ett föregångsbeslut, det skall betyda mycket, och det skall göra så mycket gott utåt. Utskottet däremot säger: vi skola gärna vara med om förslaget och taga bort dessa droppar, men princip får det icke ligga i vårt beslut, det vilja vi icke hava i vårt uttalande.

Detta anser jag, mina herrar, vara vad man i korthet kallar ren humbug. Då man dessutom, såsom den föregående ärade talaren framhållit, lagt en politisk synvinkel på denna fråga och med tillhjälp av den blåstern velat blåsa upp den, finner jag, att det icke är Första kammaren värdigt att vara med om sådana saker.

På grund härav ber jag, herr talman, att få yrka avslag å såväl motionen som utskottets hemställan.

Herr Bellinder: Herr talman! Den föreliggande motionen förekom, ehuru i en annan form, redan föregående år i Andra kammaren. Det mottagande den från nykterhetshåll då där rönte kunde giva anledning tro, att någon dylik motion icke så snart skulle återkomma. Då yttrades nämligen av ordföranden i det tillfälliga utskott, som behandlat samma motion — och han är absolutist — att han fann motionen vara mera föranledd av kitslighet än av verkligt nykterhetsnit. Och en annan medlem av samma utskott förklarade den rent av vara en okynnesmotion.

Nu vill jag icke påstå, att den dåvarande motionären eller de nuvarande motionärerna, som för resten fått uppdraget att motionera av Riksdagens nykterhetsgrupp, hava väckt denna motion vare sig av kitslighet eller av okynne. Men då kan man

väl fråga sig, vad det egentliga skälet därtill har varit. Motionärerna säga själva, att motionen icke har någon vidare praktisk betydelse. Men varför har den då väckts? Och i synnerhet kan man fråga detta, därför att motionen i fjol föll just genom nykterhetsvännernas motstånd och det av skäl, som jag finner vara ganska aktningvärda. Det förklarades av flera nykterhetsvänner, att de ansågo det vara föga kamratligt att begagna sig av sin övmakt att tvinga kamrater, som hade annan smak än de, att avstå från t. ex. ett glas öl. Om en del av motståndarne till den dåvarande motionen nu ändrat åsikt, måtte det icke vara så mycket av rent nykterhetsintresse som snarare av någon politisk beräkning, såsom här har påståtts. Det påstods nämligen då av en absolutist, att motionen icke handlade om någon nykterhetsfråga. Var det så då, förstår jag icke, att den kunnat få en annan karaktär nu.

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

Motionärerna säga, att de kommit fram med motionen därför, att den har principiell betydelse. Vari skulle denna principiella betydelse då manne bestå, om icke däri, att man från förbudsvänligt håll har resonerat som så, att, om Första kammaren och Riksdagen i sin helhet nu går in på ett totalförbud vad riksdagsrestaurangen beträffar, man därigenom på sätt och vis har givit på hand att bifalla ett allmänt rusdrycksförbud. Då frågar jag er, mina herrar, om ni i denna stund äro färdiga att vara med om att på förhand lämna ett sådant bifall? För min del är jag det icke, därför att jag anser, att ett totalförbud varken är möjligt eller gagneligt eller nödvändigt. Därför vill jag icke heller bifalla den nuvarande motionen.

Det har sagts, att Riksdagens värdighet skulle fordra, att motionen bifölles. Jag anser tvärtom, att det är kränkande för Riksdagens värdighet att låta sätta sig under sådant förmynderskap, att riksdagsmännen icke i sina restauranglokaler skola tillåtas samma frihet i avseende på väljande av mat och dryck, som är tillåten i övriga restauranger i Stockholm.

Av dessa skäl yrkar jag, herr talman, avslag å motionen.

Herr Beckman, Ernst: Först skall jag be att få säga rent ut, att det förvånat mig, hur mycket av illasinnad politik man velat lägga in i denna motion. Det finnes intet spår av sanning i de insinuationer, som gjorts. Och knappast tror jag, att de talare, som framfört dessa tankar, verkligen avsett att därmed träffa oss. Det är på annat håll man blåst upp det till en stor politisk fråga. Vi motionärer ha icke tänkt oss, att vare sig vi eller några andra därav skulle kunna slå politiskt mynt.

Man frågar: vad är då meningen med denna motion? Det är mycket enkelt, det framgår mycket tydligt av motionen själv. Det har inom landet, såväl i riksdagskretsar som utom Riksdagen, talats mycket med anledning av att vid förra riksdagen en motion

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

väcktes i denna fråga. Man har börjat åt utskänkningsen här i riksdagshuset ägna en uppmärksamhet, som icke förut förekommit. Vi motionärer ha uttryckligen betonat, att det är icke därför att denna rättighet på något sätt missbrukats, som vi väckt motionen. Det är icke tal om att vända sig mot den enskilde riksdagsmannens bruk av starka drycker. Anledningen, att motionen väckts, är en helt annan. Den har helt enkelt väckts, därför att man tänkt sig, att det skulle vara lämpligt att uttröna om här finnes resonans för vår synpunkt, vi, som se till den sociala sidan av saken, och som tänka på den verkan, en sådan åtgärd, som vi föreslå kunde hava utåt, till fromma för ett stort verk, för vilket Riksdagen gång på gång både i lagstiftningen och i uttryckliga ord uttalat sin sympati, nämligen nykterhetsarbetet i landet.

Ty det kan icke nekas, mina herrar, hur mycket man än söker bagatellisera saken, att det skulle vara av stor betydelse, om verkligen Första kammaren gäve det föredöme, som vi hoppats, att den måhända vill ge. Hit till detta hus gå ju på ett alldeles särskilt sätt folkets blickar under flera månader av året. Nykterhetsvännerna i landet äro vana att här ha ett stöd för sina strävanden. De ha ofta hört varnande ord utgå härifrån mot missbruk av rusdryckerna, ja, t. o. m. emot utsträckta utskänkningsrättigheter. Vad är då naturligare, än att man anser, att, när frågan en gång blivit bragt på tal, det skulle från uppfostrans, från nykterhetsarbetets synpunkt vara en stor fördel, om Första kammaren skulle vilja ge ett gott föredöme åt landet genom att helt och hållet avstå från att låta utverka utskänkningsrättigheter för Riksdagens hus?

Jag hade knappast tänkt, att man skulle behöva utförligt här ingå på saken, ty mig förefaller den ligga så klar. Det är endast en fråga vi framställa. Vi ha ju ingen annan möjlighet än genom att framlägga motionen att finna ut, huruvida det i kammaren finns motsvarighet till vår uppfattning. Vi fråga: vill kammaren ge detta föredöme eller vill kammaren icke?

Jag tror, att det skulle vara kammaren »värdigt» — eftersom det ordet här verkligen har begagnats, skall också jag begagna det — jag tycker, att det skulle vara kammaren värdigt att ge detta föredöme. Det skulle befästa det intrycket i landet, att kammaren icke betraktar starka drycker såsom en nödvändighetsvara, ungefär såsom det dagliga brödet, så növärdigt att man, såsom en föregående talare yttrat, skulle från riksdagsrestaurangen driva bort Riksdagens ledamöter, om icke också starka drycker där utskänkas.

Nej, det kan aldrig förnekas: ett bifall till motionen skulle vara ett betydelsefullt stöd. Första kammaren kan här ge ett moraliskt stöd. Den kan här ställa sig antingen för eller emot. Det skulle vara ett starkt moraliskt stöd för dem, som arbeta

för nykterhetssaken, om kammaren uttalade sig för att icke vidare låta utverka utskänkningsrättigheter.

Jag vill icke ingå vidare på allt det myckna, som sagts rörande vad som tilldragit sig förut i denna sak inom Riksdagen, eller vilka mörka politiska planer, som kunnat ligga därunder, utan jag vädjar helt enkelt, såsom förhållandena *nu* äro, till kammaren. Denna motion är framlagd för att utröna, huruvida kammaren anser, att Riksdagen bör giva ett stöd åt nykterhetssträvandena i landet, därigenom att Riksdagen för sin del icke åt sig utverkar nya utskänkningsrättigheter.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Hammarskjöld: Till en början vill jag rätta en missuppfattning. Det synes mig nämligen vara en missuppfattning hos herr Bellinder, då han anser att bifall till utskottets hemställan skulle vara detsamma, som om kammaren därmed har bundit sig med hänsyn till frågan om allmänt rusdrycksförbud. Jag förstår icke, hur herr Bellinder kunnat få den uppfattningen, om han läst utskottets motivering, ty där har utskottet i de allra tydligaste ord reserverat sig på förhand mot en sådan uppfattning.

Vad själva frågan i övrigt beträffar, så tycks kammaren vara enig i en punkt, nämligen att saken är mycket obetydlig. Men när den är så liten, så kan det ju också få vara utskottets ordförande tillåtet att erkänna, att han har personligen varit mycket vacklande i denna fråga, så vacklande, att jag till en början inom utskottet ville reservera mig emot beslutet. Men vid närmare eftersinnande har jag ansett, att det borde jag icke göra, utan jag borde gå med på utskottets majoritets mening. Och varför detta? Jo, helt enkelt därför att för Första kammaren är frågan av så liten betydelse. Det är väl en mindre del av denna kammare, som begagnar sig av Riksdagens restaurang. Frågan har större betydelse för Andra kammaren. Om så är, att saken för denna kammare har så liten betydelse, varför skall då denna kammare sätta sig emot en reform, vilken från så många håll påstås vara önskad? Nu har jag visserligen i dag både här under diskussionen och enskilt från många håll fått höra, att reformen skulle visst icke vara så önskad, utan tvärtom skulle det även inom Andra kammaren finnas ganska många, som tyckte rätt illa om den. Personligen skall jag erkänna, att jag anser reformen vara ganska olämplig. Det gör jag, därför att jag har en mycket stark känsla av, att jag vill behålla min personliga frihet. Jag tycker icke om, att vem det vara må bestämmer, vad jag skall äta och vad jag skall dricka. Och när en restaurang är inrättad för riksdagsmännens bekvämlighet och trevnad, är det enligt mitt förmenande ett mycket otrevligt tvång att förbjuda dem att där äta och dricka vad de vilja — nå i

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset. (Forts.) fråga om maten är nu ju intet yrkande framställt, men i fråga om vad de få dricka.

Men om det nu förhåller sig så, att frågan i sin helhet för Första kammaren egentligen är en obetydlighet, nå, så må då Första kammaren ställa sig indifferent till saken! Må den säga: vi kunna gå med på denna motion, vi skola icke lägga hinder i vägen, ifall det är någon allmännare önskan att få bort all rusdrycksutskänkning i Riksdagens lokaler. Låt dem, som hava verkligt intresse av saken, få avgöra den; och det är ju intet, som hindrar Andra kammaren att avslå motionen, och därmed har frågan förfallit. I denna kammare äro vi så vana vid att få höra, att vi hindra alla reformer. Då kunna vi denna gång visa, att, vilja herrarna, så gärna för oss!

Det har varit mitt skäl, varför jag gått med på motionen; att jag icke är entusiastisk anhängare av den, hör kammaren, och det behöver jag icke dölja. Men jag anser, att såsom saken nu ligger, gör Första kammaren klokast i att bifalla utskottets hemställan, och därför yrkar jag, herr talman, bifall till densamma.

Herr Meurling: Det kan väl icke förnekas, att nykterhetsrörelsen i vårt land är en god och hälsosam rörelse, och trots alla oarter, som blandat sig in i densamma, måste det erkännas, att den utträttat mycket gott.

Nu göra vi uppoffringar och stundom stora uppoffringar för att främja goda och nyttiga ändamål. Här begärs blott en *liten* uppoffring. Både utskottet och de som här hava yttrat sig hava erkänt, att det är en mycket liten uppoffring, som det här skulle vara fråga om, åtminstone för denna kammare.

Men så litet detta offer än är, kan det dock hava stora och goda verkningar genom exemplets stora makt. Och denna fråga följes verkligen ute i landet med långt mer intresse än mången stor fråga. Nu ligger den också i ett sådant läge, att det skulle göra ett synnerligen gott intryck ute i landet, om den kunde av denna kammare bifallas. Det lilla offret för den stora vinsten är verkligen värt att göras.

Även jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Friherre De Geer, Louis: Det har sagts, att detta är en så liten och obetydlig sak, att man icke bör sätta sig emot den. Den är likgiltig för Första kammaren, den är likgiltig för var och en av oss, som talar om den.

Men jag kan omöjligen se saken från den synpunkten, och det av den anledningen, att jag är varm vän av alla förnuftiga strävanden för nykterhetens befrämjande, och jag kan icke anse,

att alla förbudsåtgärder främja det stora ändamålet. Den åtgärd, som här är ifrågasatt, kan jag icke finna vara förnuftig.

Vad skulle man vinna med den? Jo, säger man, det skulle bli ett så vackert exempel, när Riksdagen avstår från att begagna rusdrycker. Ja, det vore mycket vackert, ifall herrarna allesammans bleve absolutister; då voro det någon mening med det. Men här är det ju fråga om att genom votering tvinga de riksdagsmän, som icke äro absolutister, att vara det, så länge de befinna sig i riksdagshuset, men icke eljest! Jag har svårt att förstå, att det finns någon, vore det än så avlägsen del av landet, där sådant exempel verkar.

Däremot tror jag, att dylikt vållar skada just för nykterhets-saken, därigenom att en hel del folk finner, att nykterhetsvännerna göra sig löjliga genom att stadga förbud för utskänkning på en plats, där anledning icke finnes att påkalla ett sådant förbud.

Jag tror vidare, att detta beslut skulle åstadkomma skada på det viset, att många komma att tycka: nej nu gå nykterhetsvännerna så långt, att fastän vi hysa det största intresse för deras strävanden, är det nödvändigt att sätta sig emot alla dessa förbud, som de vilja införa, innan det verkligen finns något underlag för dem, innan den allmänna uppfattningen ger rätt åt sådana bestämmelser. Detta tror jag skadar den goda saken, och det är verkligen såsom varm vän av nykterhets-saken, som jag, herr talman, yrkar avslag å utskottets hemställan.

Herr Ericsson, Ollas: Herr talman! Jag ber endast att få yttra några ord gent emot ett par talare, som yrkat avslag å utskottets hemställan.

Det var en talare, som särskilt varnade för faran för att, därest man ginge med på utskottets förslag, man skulle giva på hand, att Riksdagen ställde sig välvillig till förbudsfrågan. Jag tror, att den farhågan är alldeles överdriven. I nu gällande lagstiftning torde man nog kunna finna många exempel på, att såväl Första som Andra kammaren varit med om inskränkningar av långt större betydelse än den här ifrågasatta. Jag skall be att få nämna ett par exempel. Vi hava varit med om att taga bort utskänkning vid lägerplatserna, och vi hava varit med om att förbjuda utskänkning vid folksamlingar, folksamlingar av långt mindre omfattning, än vad man kan tala om i Riksdagen. Jag tror därför icke, att därest man går med på motionärernas och utskottets förslag, man därigenom slår in på någon ny princip. Därjämte vill jag på det bestämdaste protestera emot den utläggningen, att motionärerna skulle försöka locka kammaren i någon fälla. Ätminstone har det icke varit min mening vid underskrivandet av motionen.

Nu vill jag vända mig mot en annan talare, som pekade på,

Om förebyggande av rusdrycks-utskänkning i riksdagshuset. att det icke förefunnes något behov att få bort utskänkingen i riksdagslokalerna, därför att man så litet begagnade sig av dessa varor. Ja, skulle man tro hans uppgift, så skulle det nästan bliva nödvändigt att här i riksdagsrestaurangen införa några nya mått vid utskänkingen, exempelvis små teskedar. Jag tycker sådan argumentering är mindre passande. Åtminstone kan man med sådana skäl icke ådagalägga att något behov av att ha utskänkingen kvar föreligger.

(Forts.)

Vidare sade den förste ärade talaren, att om man går med på motionärernas förslag, skulle man inskränka sin rättighet så långt, att man icke kunde få en pilsnerdricka till maten. Detta var också en överdrift. Jag vill upplysa både den talaren och de av kammarens ledamöter, som möjligen dela hans åsikt i detta fall, att det finnes pilsnerdricka som icke kommer att falla inom förbudets ram. Det blir nog tillåtet att servera dricka av den valören till maten, även om en sådan reform som den föreslagna vidtages. Med instämmande i vad som anförts till förmån för motionen tror jag således, att man har anledning att gå med på utskottets förslag, till vilket jag ber att få yrka bifall.

Herr Ekman, Carl Gustaf: Det har sitt intresse, herr talman, att sammanställa de skäl, som från deras sida, vilka yrkat avslag på föreliggande framställning, här framförts.

Professor Clason började diskussionen med att påvisa en mängd fall, där verkligen ett lojalt behov av utskänkning skulle föreligga. Herr Aaby Eriksson belyste den realitet som detta behov faktiskt representerar, genom att meddela, att här har endast använts så små kvantiteter, att meddelandet om dessa framkallade ett allmänt löje. Herr Bellinder ville för sin del protestera emot det förtryck, som skulle ligga i fattandet av ett beslut sådant som utskottet här föreslår, nämligen att kammarens ledamöter skola besluta för sin del, att rättighet till utskänkning härstädes icke vidare bör utverkas. Däremot sade professor Clason, att han gärna skulle böja sig för följderna av ett kommunalt och lokalt veto. Om herr Clason i det fallet är talman för kammarens majoritet och denna beträffande argumentationen följer honom, så ber jag att få taga fasta på detta. Det förefaller mig emellertid, som därest man i någotdera av dessa fall skall tala om »förtryck», vartill jag anser skäl icke föreligga, detta icke kan vara, såsom herr Bellinder yttrade, i *nu* föreliggande fall, enär det nu endast gäller en vädjan till kammarens ledamöter att själva förklara sig avstå från denna rättighet. Det synes mig sålunda som om de olika skälen för avslag, ställda emot varandra, det ena fullständigt slår ihjäl det andra.

Så är det också, när man talar om, att här skulle föreligga en finurlig politisk manöver. Detta vederlägges uppenbarligen

därav, att nykterhetsintresserade av olika partier stå som motionärer och sålunda ha framburit denna önskan.

Det är alldeles säkert icke så, som friherre De Geer yttrade, att ett bifall till detta förslag skulle skada nykterhetssaken. Fast hellre föreligger här enligt min mening ett fall, där man på främsta lagstiftande håll genom exemplets makt kan ådagalägga, att man icke undandraget sig personliga eftergifter, när det gäller att genom föredöme bidraga till en ökad folknykterhet. Ett ja-svar här på denna punkt skall — det ber jag att få säga gentemot friherre De Geer — innebära en uppmuntran, ett krafttillskott åt de många, som ute i landet offra krafter och medel för att motverka rusdryckskonsumtionens skadeverkningar. Ett nej-svar däremot skall hos samma skaror skapa fruktan för, att deras strävanden sakna verklig resonans hos denna kammars majoritet. Jag tror icke, att någon gagnas med, att ett sådant svar gives. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om förebyggande av rusdrycks-utskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

Herr Lindblad, Ernst: Då den siste ärade talaren velat framhålla vad herr Clason anfört såsom ett uttalande från majoriteten i denna kammare, så skall jag giva honom rätt i det fallet. Det är dock ingalunda den politiska majoritetens, utan, som jag hoppas, den majoritet, som vill föra det sunda förnuftets talan. Vi hörde förut utskottets ärade ordförande framhålla, att om man skall reformera, skall man i främsta rummet bevisa, att reformen är *nödig*, men jag tror, att herr ordföranden själv har vägrat att bevisa, att reformen är *nödig*, och vi hörde, att han var en synnerlig ljum vän av hela saken.

Efter att hava hört herr Ollas Ericssons anförande, vågar jag påstå, att icke alla hava klärt för sig innebörden av det beslut, vi nu gå att fatta. Ty förbudet innebär, att man på riksdagshusets restaurang ej ens finge använda pilsnerdricka. Det blir nämligen så, att det endast tillåtes att servera *lagrat svagdricka*, om man icke begär tillstånd till utskänkning av vin och öl. Pilsnerdricka hör till de varor, som det fordras tillstånd till att få utskänka. Detta väntade man, att en ledamot av bevillningsutskottet skulle ha reda på. Men pilsnerdrickat är väl ändå bra oskyldigt!

Här säges nu i utskottsbetänkandet på ena sidan, att saken skall hava stor principiell betydelse för landet, men på den följande sidan står det, att man icke får tillmäta någon principiell betydelse åt Riksdagens beslut i detta fall.

Jag vill tro, att man näppeligen kan göra denna fråga till någon politisk fråga, och jag är tacksam mot talaren på kristianstadsbänken, för att han som vänsterman ådagalagt detta. I fjol väcktes motionen i Andra kammaren av en högerman, men då var det en liberal fraktion i Andra kammaren, som slog ihjäl motionen. Nu har motionen väckts till liv från liberalt håll

Om före-
byggande av
rusdrycks-
utskänkning i
riksdagshuset.

(Forts.)

och även fått understöd från högerhåll, sålunda en motion av olika intresserade. Huruvida reformen nu skall anses mogen, vet jag icke, men jag tror, att det vore bra, att vi noga tänkte oss för med avseende på, vad vi här besluta och tillråda: naturligtvis vore icke nykterhetsvännerna eller nykterhetsivrarna, om jag får använda det uttrycket, så angelägna om den här reformen, om den icke skulle tagas till intäkt landet runt. Jag föreställer mig, att nästa steg skall vara, att man gör anspråk på, att vi från våra järnvägsrestauranger, i synnerhet på dem, som tillhöra statens järnvägar, skola ta bort ölet och vinet. Och jag vill särskilt framhålla, att hitintills är det *missbruket* man velat ingripa emot, nu är det första gången man inlåter sig på att lagstifta mot *bruket*.

Jag hemställer, om vi kunna anses mogna för denna reform. Enligt min uppfattning bör man noga övertänka, om ett verkligt behov att taga bort till och med öl och vin från riksdagsrestaurangen föreligger, innan vi fatta något beslut. Reformen har icke för denna kammare någon synnerlig innebörd, ty det är endast ett fåtal av kammarens ledamöter, som intaga sina måltider i riksdagsrestaurangen. Men ehuru den icke har någon stor betydelse, anser jag ändock, att man, såsom friherre De Geer uttryckte det, både kan och bör föra det sunda förnuftets talan.

Herr Swartz: I den debatt, som här utspunnit sig, tror jag, att frågan blivit förd något längre, än man tänkt sig. Från båda sidor har åtskilligt sagts, som går utöver räckvidden av föreliggande spörsmål. Det torde därför vara klokt att begränsa frågan till vad den är och ingenting annat, och i detta hänseende anser jag, att genom vad utskottets ärade ordförande sagt saken ställts på den punkt den bör stå. Däremot anser jag, att vare sig vi bifalla motionen med den motivering, som i densamma förebragts, eller vi avslå utskottets förslag, sedan den motivering, som utskottet förebragt, föreligger, gör man sig skyldig till någonting, som går vida utöver vad som åsyftas.

Saken förefaller mig enkel nog. Vi hava inom riksdagshuset en restaurang, som besökes av åtskilliga riksdagsmän, vilka icke egentligen äro att finna i Första kammaren. Ibland åtskilliga av dessa har uppstått en önskan, att förbud måtte utfärdas i syfte att få bort spirituosaserveringen från riksdagshuset. Det vill då synas mig, att man bör överlämna åt dem, som i främsta rummet äro underkastade följderna av ett beslut i denna riktning, att också avgöra saken. Det är icke vi, det är Andra kammaren. Vi sitta här i förhand. Säger vi nej, hava vi därigenom gjort det omöjligt för Andra kammaren att fatta sitt beslut i överensstämmelse med vad den anser riktigt och rätt. Säger vi ja, överlämna vi därigenom åt dem, som beröras av frågan, att besluta. Det är enligt min uppfattning tillräcklig anledning att icke lägga

hinder i vägen för Andra kammaren att besluta såsom den finner riktigt. Jag ber att få instämma i utskottets hemställan.

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset.
(Forts.)

Herr Bellinder: Herr talman! Jag skall icke mycket förlänga diskussionen, men det är ett par yttranden, som fällts, vilka jag icke vill lämna alldeles obesvarade. Så har det påståtts, att jag givit en alltför stor räckvidd åt ett bifall till förevarande motion, då jag sagt, att kammaren därigenom givit på hand, att den vill vara med om ett allmänt rusdrycksförbud. Jag undrar dock, om det är riktigt, att jag därmed skulle sagt för mycket.

Motionären begär, att kammaren skall föregå med gott exempel och vara med om åtgärder, som åsyfta att verksamt stödja nykterhetssträvandena. Jag vill då erinra om, att kammaren flera gånger varit med om dylika åtgärder, och jag förstår icke, vilka ytterligare åtgärder, utom lokalt veto och totalförbud, kammaren skulle vara med om för att bevisa detta. Jag själv har vid två olika tillfällen väckt motioner, som jag anser innebära åtgärder, ägnade att verksamt stödja nykterhetssträvandena. Riksdagen har bifallit dessa motioner och till Kungl. Maj:t avlätit skrivelser, vilka sedan remitterats till nykterhetskommittén. Och kammaren har dessutom på mångahanda sätt visat sitt intresse för nykterhetssträvandena.

Jag ber sålunda att få reservera mig mot att kammaren genom ett avslag å förevarande motion skulle visa sig fientlig mot nykterheten. Tvärtom tror jag, att man, om man vill vara rättvis, måste säga, att denna kammare visat sig mycket nykterhetsvänlig. Men den har varken velat vara med om vare sig s. k. lokalt veto eller allmänt rusdrycksförbud, och ditåt pekar föreliggande motion.

Det har betonats i dag och förut, att denna fråga icke har någon vidare praktisk betydelse. Man vill icke, att motionen skall behandlas ur praktisk synpunkt, utan ur allmän nykterhets-synpunkt. Jag vill då fästa uppmärksamheten på, att, om den så betraktas, det varit en allmän praxis i nykterhetssträvandena, att man söker åstadkomma restriktioner, där det visar sig, att missbruk begåtts, som kräva sådana. Men det har icke från något håll påståtts, att förhållandena i Riksdagen varit så beskaffade, att de på något sätt kräva några restriktioner.

Vidare säges det, att det skulle vara ett gott exempel, om Första kammaren nu bifaller denna motion. Jag undrar, om man med skäl kan påstå, att Första kammaren givit något dåligt exempel med avseende å nykterhet, vare sig inom eller utom riksdagshuset, vare sig på restauranger eller annorstädes. Jag anser således, att denna reform är obehövlig.

För min del respekterar jag de personer, som av egen böjelse eller för att utgöra ett stöd för svagare medmänniskor frivilligt ålägga sig nykterhetstvång. Men jag vill icke, att en majoritet

Om förebyggande av rusdrycksutskänkning i riksdagshuset. skall hava den rättigheten att med tvång ålägga en minoritet att bliva absolutister. Jag hyser nämligen den åsikten, att nykterhetens dygd är lika stor hos icke absolutister, som förstå att rätt använda sin frihet, som hos absolutister — de må vara detta av fri vilja eller av tvång.

(Forts.)

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle avslå såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig finna den förre propositionen, vilken förnyades, vara med övertvägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad Första kammarens första tillfälliga utskott hemställt i sitt utlåtande nr 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motion.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 59;

Nej — 54.

Jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas medkammaren.

Vid förnyad föredragning av Första kammarens första tillfälliga utskotts den 19 och 21 i denna månad bordlagda utlåtanden:

nr 3, i anledning av herr Bäckströms motion, nr 19, om skärpning av bestämmelserna för antagande av släktnamn, och nr 5, i fråga om en av herr A. Petrén väckt motion, nr 88, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lindring uti de mindre bemedlades kostnader för hospitalsvård,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen skulle dessa beslut genom utdrag av protokollet delgivas medkammaren.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under dagen avlämnade kungl. propositionen angående inköp av beskickningshus i S:t Petersburg.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionen angående pension till förre båtsmannen L. E. J:son Bohjort Setterström.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 6, angående reglering av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet; ävensom

jordbruksutskottets utlåtande nr 29, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om ändring i gällande bestämmelser om fastställande av vägskatt m. m.

Justerades tolv protokollsutdrag för denna dag, varefter sammanträdet avslutades kl. 3,31 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 25 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag för beredande vid vanförestalt av vård åt vanföra efter 1912 års barnförslamningsepide mi samt till inspektion av anordningar härför; och

nr 18, i anledning av väckt motion om medgivande för Borås högre allmänna läroverk att för biblioteks- och materielkassans räkning upptaga ett lån.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Upplästes ett inlämnat läkarintyg av följande lydelse:

Att ledamoten av Riksdagens Första kammare herr borgmästaren *Erik Trana* på grund av luftrörskatarr, bronchitis, är förhindrad att under närmaste tiden deltaga i riksdagsarbetet, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 25 februari 1913.

Conrad Vahlquist.
Legitim. läkare.

Anmäldes och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 7, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillägg i visst syfte till de i förordningen om kommunalstyrelse på landet upptagna bestämmelser rörande upprättande av utgifts- och inkomstförslag; samt

nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillägg i visst syfte till de i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd upptagna bestämmelser rörande upprättande av utgifts- och inkomstförslag.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran följande den 22 innevarande februari bordlagda ärenden, nämligen statsutskottets utlåtande nr 6, bevillningsutskottets betänkande nr 18 och memorial nr 19, bankoutskottets memorial nr 9, lagutskottets utlåtande nr 11 ävensom jordbruksutskottets utlåtande nr 29.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning av herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till morgondagens sammanträde skulle bland två gånger bordlagda ärenden sättas främst statsutskottets utlåtande nr 6.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3,42 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
